

4. Гражданская З. От Шекспира до Шоу: Английские писатели XVI-XX вв. // З. Гражданская. – Москва: Просвещение, 1982. – 241 с.
5. Жук М. История зарубежной литературы конца XIX – начала XX века / М.Жук. – М.: Флинта, Наука, 2011. – 224 с.
6. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р.Т. Гром'яка, Ю.І. Коваліва, В.І. Теремка. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 752 с.
7. Луков В. Французский неоромантизм: Монографія / В. Луков – М.: МосГУ, 2009. – 102 с.
8. Рева Л. Проблеми розвитку неоромантизму в літературній критиці XX століття / Л. Рева // Науковий вісник Миколаївського державного університету: Філологічні науки. Збірник наукових праць. – 2009. – Випуск 22. – С.151.
9. Урнов М. Конан Дойл, Шерлок Холмс и профессор Челленджер / М. Урнов. // Артур Конан Дойл. Затерянный мир. – Москва: АСТ, 2006.
10. Arata, Stephen. Fictions of Loss in the Victorian Fin de Siècle: Identity and Empire. – Cambridge University Press, 1996. – 235 p.

Summary

This article analyzes the image of Sherlock Holmes in the context of aesthetics of neo-romanticism. Particular attention is paid to the stylistic ambiguity of the character, because it often goes beyond the classical understanding of neo-romanticism as a literary direction. Sherlock Holmes' traits partially gravitate to the aesthetics of decadence, and decadent features are often in stark contrast to the neo-romantic, even contradict them. If we take as the standard of Holmes' neo-romantic behavior his activity when he is investigating the crime and as the standard of Holmes' decadent behavior the period of his inactivity, it will be two polar points of his personality. If determine the image of Sherlock Holmes in the context of a particular aesthetic flow the most appropriate would be to talk about the dominant style that had a decisive influence during the appointed period. However, despite the notable inclusions of decadence, the image of Conan Doyle's detective in general still remains neo-romantic. Neo-romantic aesthetics here is the general background. Based on the analysis of the Canon of Sherlock Holmes and critical works about them, we conclude that the image of Sherlock Holmes is a neo-romantic in the following basic criteria: 1) general positivistic optimism of the works that corresponds to neo-romantic opposition to pessimism and despondency of decadence; 2) the image of strong, bright but lonely personality; 3) neo-romantic overcoming of opposition between ideal and reality, which becomes possible by volitional nature of the hero; 4) the principle of romantic «close by», which is embodied in the searching of exotic not in distant countries or non-existent world, but in the urban city; 5) refusal of sometimes antagonistic opposition to the public (which was the characteristic of Romanticism). Neo-romantic character of Sherlock Holmes allowing him to change society in constructive way and without illusions about changing the entire world order – Holmes acts within his jurisdiction that is the investigation of crimes.

Key words: image, Sherlock Holmes, neo-romanticism, decadence, fin de siècle.

УДК 821.161.2 – 1.09:7.037.3

Т.В. Рощина

«КОБЗАР» ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ФУТУРИСТИЧНИХ КОНЦЕПЦІЙ «АНТИ-КОБЗАРЯ» МИХАЙЛЯ СЕМЕНКА (на матеріалі періодики 20 років ХХ століття)

У статті з погляду літературної взаємодії висвітлюється художнє засвоєння збірки «Кобзар» Т. Шевченка і простежується специфіка її інтерпретації у творчості М. Семенка. Запропоновано огляд літературного процесу 20 – початку 30-х рр. ХХ ст., осмислення ролі внеску в поширенні модерністичних концепцій українським літературно-мистецьким часописом «Нова генерація».

***Ключові слова:** часопис «Нова генерація», футуризм, літературна взаємодія, культурний розвиток, модерністичні концепції, інтерпретація.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

XIX і ХХ століття, котрі іменуються вченими як народницьке і модерне, породили і кожне свій «Кобзар». Перший – Шевченків – є оригінальним явищем, а наступний – вже наслідок літературної взаємодії зі своїми заувагами. Кожен мав на меті показати час, національне і духовне буття народу.

З-поміж безлічі книг, з якими має справу історія світової літератури, поодинокі виділяються ті, що ввібрали у себе науку віків і мають для народу значення заповітне. До таких належить «Кобзар», книга, яку народ український поставив на перше місце серед успадкованих з минулого національних духовних скарбів.

Дивовижна доля цієї книги, котра за життя поета видавалася тричі, і кожного разу містила більшу кількість творів. Як відомо, початковий «Кобзар» Т. Шевченка вийшов друком 1840 року в Санкт-Петербурзі за сприяння С. Гребінки й містив усього вісім творів: «Думи мої, думи мої», «Перебендя», «Катерина», «Тополя», «Думка» («Нащо мені чорні брови...»), «До Основ'яненка», «Іван Підкова», «Тарасова ніч». Із черговими перевиданнями (а за традицією наступні видання віршів Т. Шевченка називалися саме так) – двома прижиттєвими й по-

над 130-ма після смерті поета – корпус збірки виповнювався новими текстами (вперше близька до «канонічної» його версія з'явилася 1925 року) й на сьогодні у своїй поетичній частині нараховує близько 240 творів. У 1844 році з'явився «Чигиринський кобзар» і «Гайдамаки». І тільки у 1860 році, незадовго до смерті поета, вийшло нове, найбільш повне прижиттєве видання «Кобзаря», до якого увійшли 16 творів (для порівняння зазначимо, що сучасні видання містять 228).

Шевченків шлях до читача був також «нерівним»: попри велику популярність і поширення в рукописах, багато художніх речей поета мали обмежену аудиторію, що якоюсь мірою позначилося на коментарях та оцінці критики, зумовило вульгарне прочитання. Однак нині, передовсім завдяки академічній науці, маємо «справжнього» Т. Шевченка, і значення його «Кобзаря» безцінне.

Книга формувалася поступово, рік за роком, формувало її саме поетове життя і все найістотніше із життя українського кріпака Тараса Шевченка – від його юності й до останнього подиху – ввібрав у себе цей класичних розмірів томик, збірник поезій, що його у хвилину творчого осяяння було найменовано «Кобзарем». Відтоді впродовж багатьох десятиріч книга ця буде настільною для кожного українця.

Сучасні дослідники творчості Т. Шевченка І. Дзюба та М. Жулинський, вважають, що він «бачив себе національним поетом, духовним провідником свого народу» [4, с. 24], тому й «створив книгу – духовного воїника, якому довірив боротьбу за людські душі, що заціпеніли в бездіяльній самотності [4, с. 17]. А разом із тим у Шевченковій поезії «відбилася вся глибина і самобутність його особистості. Те, що він пережив і передумав, вищою мірою виявляє сутність людини взагалі і водночас позначене печаттю могутньої і неповторної індивідуальності...» [4, с. 63].

Читачами Шевченкового «Кобзаря» був народ, тому й мова поета проста, народна; першочерговим своїм завданням він бачив пробудження національної свідомості, а тому говорив про спільну й трагічну минувшину, однакове для всіх «лихо сьогочасне», про достойників і облудників, про науку, політику й мораль. Свою місію поет довершив, спочатку вибудувавши українське слово, а далі й сформувавши культ національного героя, котрий мав би постати в новітній історії вже не рабом, а цілком модерною повноцінною людиною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми.

Феномен Тараса Шевченка – його біографію, формування світогляду і творчої манери, літературний доробок (передусім «Кобзар») – досліджували як сучасники (І. Дзюба, В. Смілянська, М. Жулинський, Ю. Барабаш та інші) так і вчені радянського і пострадянського періодів (П. Филипович, М. Рильський, О. Дорошкевич, Б. Якубський, О. Багрій, С. Кирилюк та інші).

Досліджуючи авангардну літературу 1920 – початку 1930-х років, одного з найскладніших відтинків нашої історії, й простежуючи окремі культурні тенденції в Україні, звертаємо увагу на важливий аспект, який відіграв значну роль у творчих контактах між українськими митцями. Йдеться про періодику й публікації відомих діячів модернізму. Це статті про стан літератури новітнього спрямування, фрагменти теоретичних праць, а також публікації українських критиків, що друкувалися в періодичній пресі зазначеного періоду.

Відомими й популярними серед мистецьких кіл на той час були часописи «Нова генерація», «Шляхи мистецтва», «Червоний шлях», «Авангард – Альманах», «Глобус», «Гарт», «Альманах лівого мистецтва»; газети «Література і мистецтво» й десятки інших, що й сформували українську періодичну історію.

Мета дослідження полягає в комплексному осмисленні та системному аналізі літературної взаємодії художнього засвоєння збірки «Кобзар» Т. Шевченка і простежується специфіка її інтерпретації у творчості М. Семенка.

Виклад основного матеріалу дослідження.

1920-ті роки в Україні визначалися розквітом творчих ініціатив. У листопаді 1921р. був виданий дозвіл на заснування приватних видавництв, тож якщо у 1920 р. існувало близько 136 ти журналів російською та українською мовами, то 1923-18го їх було вже понад 250, враховуючи, що це період нової економічної політики, тобто вільної ринкової конкуренції. Важливе місце в українських часописах відводилося статтям як про літературу 20-х років, так і про літературу своїх попередників, особливо це стосується класичної літератури на чолі якої стояв український пророк Тарас Шевченко. Журнальні розвідки були присвячені питанням концепцій сучасної літератури, методам проектування, впровадженню новітніх ідей у практику, теорії класичної літератури.

«Нова Генерація» (Журнал лівої формації мистецтв) – найцікавіше явище української літературно-мистецької періодики, вражає різноманітністю поглядів щодо концепцій проблематики авангардного літератури. Пропонуємо детальніше розглянути діяльність «новогенераційців» і публікації, вміщені на шпальтах часопису.

Збірник пропагував «раціональну поезію та мистецтво без емоцій» [3, с. 40], відстоював ідеї інтернаціоналізму, раціоналізації, винахідництва, відзначав потреби виходу до професійних вершин світової культури, подолання аморфних мистецьких організацій, провінціалізму й хуторянства – так проголошував маніфест на обкладинці журналу. Особлива увага приділялася дизайну приміщень, індустріалізації житла, вихованню художнього смаку читачів. Редакційне угруповання очолював Михайль Семенко – стрижнева постать українського футуризму, поет мужнього настрою та претензійного художнього смаку, представляв найрадикальніше крило нової модерної літератури.

Український футуризм мав свої власні засновки, традицію, яка стала предметом гострої дискусії і заперечення, внутрішню логіку розвитку, прихильників і супротивників. Більше того, ця течія сформувалася у час, коли в українській культурі остаточно утвердилася орієнтація на європейські естетичні цінності (на протипагу імперському російському впливові), і намагалася всіляко відстоювати свою оригінальність і відкритість до єв-

ропейського авангарду, зокрема, підтримуючи зв'язки з французьким дадаїзмом та німецьким експресіонізмом, публікуючи свої маніфести французькою, німецькою та англійською мовою.

Український футуризм – цілком у дусі тогочасних європейських пошуків – був не тільки текстом, але й подією, новою культурою творчості і культурою повсякдення. Народження футуризму дослідник О. Ільницький пов'язує зі скандалом, викликаним восьмисторінковою книжечкою Михайля Семенка «Дерзання» (1914). Суголосно з Марінетті, який обрав маніфест основним футуристичним жанром, спроможним перебудувати світ, Семенко епатував українську публіку маніфестаційною передмовою «Сам».

На долю українського футуризму випало навіть більше конфліктів, аніж того прагнули представники самого руху. Так, ще з 1919 року починається боротьба за місце під офіційної літератури. Цю драматичну колізію автор монографії доскіпливо висвітлює мало не з перших сторінок, детально досліджуючи дебати поміж представниками різних літературних організацій (футуристичні Аспанфут – АсКК – «Нова дегенерація» – ВУАРКК – ОППУ і їхні опоненти в літературних дискусіях: неокласики, «Гарт», «Плут») та ставлення до них владних структур.

Завдяки монографії О. Ільницького сьогодні вже більш-менш з'ясоване місце футуризму в українській літературі й культурі в цілому. О. Ільницький, зацентровуючи ідеологічний конструкт стилю, зауважує, що він став, по суті, остаточним утвердженням українського неімперського мистецтва: «Український футуризм дебютував тоді, коли українське суспільство майже погодилося щодо того, якою має бути нова національна культурна норма. Основний принцип нової культури полягав у відмові від народництва й провінціалізму: «тавро українського колоніалізму в імперії і визнанні Європи – передусім у її традиціоналістському й класичному варіанті – як першочергової культурної моделі» [5, с. 12-13]. Тож через кверо-футуризм, «штучним рухом», який нехтує «самособойне» і виходить на простори вселюдського, «загальнозначимого», М. Семенко прагне наздогнати мистецьку сучасність.

Семенкова «деструкція» насправді виявляється у небагатьох віршах-маніфестах, покликана прагненням здійснити велику справу – вивести українську літературу, що загрузла в «селянському дискурсі», на європейський, світовий рівень. Футуризм Семенка переслідує не так мистецькі, як патріотично-просвітницькі цілі – і саме цим він найбільш цінний для вітчизняної літератури, як перша спроба створити щось у першу чергу не українське, а літературне.

М. Семенка доля постійно зводила в нерівному протистоянні з героєм часу романтизму й національного відродження – Тарасом Григоровичем Шевченком. Який час, такі й герої, і все ж зіткнення двох знакових особистостей своєї доби – це, зрештою, зіткнення двох епох, двох світоглядів і двох фатумів.

Про М. Семенка, незважаючи на безліч інформації найчастіше згадують як про завзятого палія Шевченкового «Кобзаря», однак дивна річ – із Тарасом Шевченком доля його поєднувала все життя. Втім, навіть із символічним спаленням відомої книги не все було так просто, не кажучи вже й про інші їхні «зустрічі».

І саме на зорі модерності з'явився «анти-Кобзар», скерований проти Шевченкового культу. Це сталося в лютому 1914 році, коли М. Семенко видав свою збірку «Дерзання». У передмові до книжки зауважувалося: «Ей ти, чоловіче, слухай сюди! Та слухай же – ти, чудний цілком! Я хочу сказати тобі декілька слів про мистецтво й про те, що до нього стосується, – тільки декілька слів. Ти підносиш мені засмальцьованого «Кобзаря» й кажеш: ось моє мистецтво... Ти підносиш мені заязозені мистецькі «ідеї»...: Чоловіче. Мистецтво є щось таке, що тобі і не снилось. Я хочу тобі сказати, що де є культ, там немає мистецтва. А передовсім воно не боїться нападів. Навпаки. В нападах воно гартується...» [9, с. 28].

«Кобзар» М. Семенка вийшов друком 1924 року (перевідавався 1925-го) і вмістив поезії 1910-1922 років. 1928 року поет повторить свій літературний експеримент і видасть «Малий Кобзар і нові вірші». По суті, це було вибране літератора із включенням попередніх збірок, розширенням або скороченням ранніх циклів, правками тощо: загалом 44 твори 1918-1920 років та 11 – 1925-1926 років. Тут фігурує новітня доба зі своїми підкресленими реаліями (залізо, бетон, рух, авто, антена, аптека, завод, ін.); водночас багато душі, серця (інтимного), які допускають провокації дозволять із собою гратися; є улюблені поетові «патологеми»; але й так само багато глибоких думок, влучних спостережень. Автор пише новий ритм із виразною домінантою верлібру, не цурається «рубаного» метру, а мелодійні тонізми підсилює звуковими явищами, значно розширює поетичний словник, пропагує вільний синтаксис і взагалі «казна-що виробляє з мовою». «Ліричному героєві йдеться про себе, про власні духовні запити, які мусить зреалізувати, й до рівня «своєї гри» він кличе інших, хоч інколи, бавлячись, ніби й свідомо, трафить у їхні тенета (любові, дружби, родинної прив'язаності); він різкий і рішучий, в'їдливий і знервований, він лише сам за себе». [11, с. 40].

Примітно, що Семенко у своїй ранній творчості не міг уникнути шевченківських мотивів та інтонацій, у цьому – беззаперечні наслідки ідейного впливу його матері Марії Проскурівни (яка, до речі, народилася тільки за два роки по смерті Шевченка). Письменниця-самоучка створювала народницьку прозу з традиційними образами й сюжетами, із якими потім син-футурист запекло боровся. Треба зауважити, що вдячний син надрукував таки дещо з її творів у першому радянському журналі «Мистецтво» (1919), де він відповідав за редакційну колегію, – ось така непослідовність авангардистського бунту.

Сам акт публічно-художнього спалення «Кобзаря» відбувся у маніфесті «Сам», що увійшов до збірки «Дерзання» (рік виходу збірки – більш ніж символічний, адже 1914 – рік столітнього ювілею Шевченка). У цьому виступі бачимо дискурс мистецької проблематики: «автор нібито розмовляє з примітивним чоловіком, який підносить засмальцьованого «Кобзаря», від якого тхне дьогтем і салом» [8, с. 39]. «Примітивний» чоловік вважає це своїм мистецтвом, однак, на думку автора, такий культ – не більше ніж відсутність мистецтва, яке не боїться на-

падів, а навіть гартується в них. Із побажанням смерті щирому українському мистецтву він завершує: «Я палю свій «Кобзар» [8, с. 40]. Однак спочатку кидає співрозмовникові: «Пошана твоя його вбила» [8, с. 41]. Отже, насправді це вже перетворюється на спалення мертвих, цілком нормальну практику для багатьох народів. Хоча дуже прикметно, що такий затятий противник традицій усе ж таки має власного «Кобзаря» (1928 року вийшла Семенкова збірка «Малий кобзар і нові вірші»). Не вірячи у воскресіння «Кобзаря», М. Семенко дуже близький у цьому до ідейних настанов російських побратимів-футуристів, які на чолі з українцем Бурлюком заходжувались скидати класиків з «пароплаву Сучасності» [8, с. 117] для того, щоб оновити літературний канон.

Коли Тарас Шевченко писав рядки: «Все йде, все минає – і краю немає. Куди ж воно ділось? Відкіля взялось?» [11, с. 128] – він наврядчи здогадувався про майбутні хуліганські маніфести культурної богеми початку ХХ століття. Співзвучне духові часу, паління «Кобзаря» потім спрацювало супроти самого «богемника»: виходить, окрім виразного нищення материнських ідеалів, цей непересічний вчинок мав іще й відверті деструктивні тенденції. В цьому, полягала суть семенківського авангардизму.

Як не дивно, саме футуристи у збірці «Зустрічі на перехресній станції» (1927) першими передбачливо застерігали, що некомпетентні критики навіть «нашого шановного Тараса» [6, с. 160] зроблять схожим на Маркса. Тобто, Т. Шевченко для них скоріше всього символ, що потребує оновлення й захисту, тому подібними епатажними заявами про спалення національного символу Семенко, за його ж словами, хоче заздальгідь «плюнути критику межі очі» [6, с. 161], тим самим уберегти українські цінності від вульгаризації та спрощення. Хоча Семенко не так часто щось підпалював, частіше горів сам. Згадуються слова сучасника М. Семенка В. Поліщука: «Щасливим є той, хто горить: від нього лишається попіл, а не гній» [8, с. 39]. Утім, подеколи у М. Семенка виринали справжні мотиви таких ігор «у класики з вогнем» [10, с. 113]. Наприклад, у його оповіданні «Мірза Аббас-хан», що відкривало журнал «Глобус» за 1923 рік № 1, оповідач напівсерйозно пояснює супутнику-чужоземцю, що Тарас Шевченко – це його, літературний псевдонім. В цьому вже є підсвідомий потяг до славетного попередника. На відомих тогочасних карикатурах малесенький футуристичний метр прохав величезного Т. Шевченка «посунутися, оскільки той, мовляв, його затуляє, і тому їх можуть переплутати» [6, с. 161]. Абсурдність ситуації вже в тому, що життя ніби мимоволі порівнювало дві такі різні особистості, а різноплановість суб'єктів порівняння тільки допомагала усвідомити їхню унікальність.

У 1924-1927 рр. М. Семенко – головний редактор Одеської кінофабрики та ВУФКУ (Всеукраїнського фотокіноуправління), де 1936 року знімають фільм «Тарас Шевченко» з Амвросієм Бучмою у головній ролі. Під час редагування цього фільму М. Семенко знайомиться зі своєю майбутньою дружиною, відомою акторкою Наталею Ужвій. Іронія долі: Тарас Шевченко, який ніколи не був обтяжений подружніми обітницями, по своєму допомагає своєму палієві впорядкувати особисте життя.

Утім, окрім руйнації сталих норм і правил, футуристи ще й опікувалися поновленням частково ними ж і зруйнованих культурних надбань. Тому в журналі «Нова Генерація» навіть існувала рубрика «Реабілітація Т. Шевченка», головною метою якої було показати «Тарас Шевченко співець неволі і повстання. Тарас Шевченко жива людина, а не легендарний Ісус Христос. Тарас Шевченко з черево і мозком, а не висхлі, підмашені олією моці» [7, с. 21]. Тільки таким, на думку М. Семенка, може бути воскресіння поета, воскресіння живої людини, а не «порожньої святенницької форми» [7, с. 21].

24 березня 1935 року відбулося святкове відкриття пам'ятника Тарасові Шевченку в Харкові, де оригінально відтворені персонажі Кобзаря створюють своєрідний п'єдестал для свого автора. І хтозна, чи випадково, що для хрестоматійного образу Катерини із сином скульпторові позувала Наталя Ужвій із маленькою дитиною Семенка. Навіть забронзовілі, вони у певному сенсі стоять поруч. Самого ж скандального футуриста тоді вже було заарештовано, а 1937-го року розстріляно. Масову страту було приурочено до святкування 20-ї річниці Жовтневої революції. Колись М. Семенко пророко написав: «Я не умру від смерті, я умру від життя...» [8, с. 39]. Однак людина не помирає, поки про неї пам'ятають інші. Футурист М. Семенку на той час, був дуже потрібний Т. Шевченко, який ненавидить імперії і деспотизм, патріот і український націоналіст. Він вдихав життя у приспаний націоналізм М. Семенка. Він хотів по-своєму відтворити час, душу і подвиг на боротьбу Т. Шевченка.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок з даного напрямку.

Виходячи з аналізу матеріалів мистецької преси 20-х рр. ХХ ст., можна зробити висновок, що періодика віддзеркалювала усі основні події тогочасного культурного життя. Незважаючи на гострий характер дискусій, на основі естетичної платформи журналу «Нова генерація» завжди була ідея пропаганди нового мистецтва, ідея поступу, рецепція класичної літератури на основі модерністичних концепцій. Два «Кобзарі» в нашому письменстві – річ не випадкова. Вони між собою взаємопов'язані: Шевченків «Кобзар» як канонічний національний текст, зумовив появу наступного. Взаємодія між Т. Шевченком і М. Семенком проявляється як засвоєння через відштовхування. Маємо два «Кобзарі» народницький і авангардний, або футуристичний. Вони зафіксують неперервність нашого буття, наявність чогось живого.

Список використаних джерел

1. Біла А. Футуризм / Анна Біла. – К.: Темпора, 2010. – 248.
2. Брижницька І. Шевченківські мотиви у творчості Марії Проскурівни та Марусі Вольвачівни / І. Брижницька // Шевченкові студії: збірник наукових праць. – Вип. 11; [редкол.: Г. Ф. Семенюк (гол. ред.), Я. В. Вільна (відп. ред.) та ін.]. – К., 2009. – С. 113-117.
3. Демська Л. Кілька штрихів до історії та ідеології українського й італійського футуризму // Зерна. Літературно-мистецький альманах українців Європи. – Львів; Париж, 1995. – Ч. 2. – С. 40.

4. Дзюба І. На вічному шляху до Шевченка / Іван Дзюба, Микола Жулинський // Тарас Шевченко. Зібрання творів: У 6 т. – К.: Наук. Думка, 2003. – Т. 1: Поезія 1837-1847. – С. 9-66.
5. Ільницький О. Український футуризм (1914-1930) / пер. з англ. Р. Тхорук / Олег Ільницький. – Л.: Літопис, 2003. – 456 с.
6. Козир О. Журнал «Нова генерація» (1927-1930рр.) – останнє періодичне видання українських футуристів //Українська періодика: Іст. і суч. (Доп. та повід. 6-ї Всеукраїнської науково-технічної конференції) 11-13 травня 2000 р. за ред. М. М. Романюка. – Львів, 2000. С. 160-163.
7. Мельник П. Три роки // Нова генерація. – 1930. – № 11-12. С. 17-23.
8. Платформа й оточення лівих //Нова генерація. – 1927. – № 1. – С. 39-43.
9. Прокопчук І. Специфіка українського кубофутуризму в контексті західноєвропейського художнього процесу // Альманах наукового товариства «Афіна». – Рівне: РДГУ, 2006. – С. 166-170.
10. Семенко М. «Кобзар» Повний збірник поетичних творів в одному томі, 1910-1922. – Київ, – 1924. – 647с.
11. Семенко М. М. Постановка питання в теорії мистецтва переходової доби // Лейтес О. і Яшек М. Десять років української літератури (1917-1927). Т. 2. – Х.: ДВУ, 1930. – С. 113-119.
12. Шевченко Т.. Зібрання творів: У 6 т. – К., 2003. – Т. 1: Поезія 1837-1847. – 784 с. С. 128.
13. Шкурупій Гео. Повесть про гірке кохання поета Тараса Шевченка // Нова генерація. – 1930. – № 5. С. 8-17.

«Kobzar» Taras Shevchenko through the prism of futuristic concepts of «anti-poet» Semenکو (based on the periodical '20 twentieth century).

Summary

In the article from the perspective of literary interaction the artistic understanding of the book «Kobzar» is highlighted and specificity of its interpretation in the works of M. Semenکو is observed. An overview of the literary process of 20s-30s of the XXth century is suggested; realizing the role of contribution in spreading the Modernist Ukrainian concepts by Ukrainian literary and artistic magazine «Nova Generacija».

Among lots of books that history of world literature deals with, one can rare single out those that absorbed the teaching of ages and are of huge importance to nation. «Kobzar» belongs to such books. This is a book, which Ukrainian people value the most among the inherited from the past national spiritual treasures.

This book has amazing fate. It was published three times while the poet's life and each time contained larger number of works. In the first edition of «Kobzar», which was published in 1840, only eight verses, ballads and poems were included. «Chygyryn Kobzar» and «Haidamaky» appeared in 1844. The new and the most complete in poet's lifetime edition of «Kobzar» appeared only in 1860. It contained 16 writing works (for comparison, the current edition contains 228 writing works).

The book has been formed gradually, year after year. It was formed by the poet's life and everything the most significant from the life of the Ukrainian serf – Taras Shevchenko – from his youth to his last breath – took this volume of classic size, a collection of poems that in a minute of creative inspiration was called «Kobzar». Since then, over many years, this book would be indispensable for every Ukrainian.

Taking into consideration the information of artistic press of the 20s of the XXth century, one can draw a conclusion, that periodicals reflected all the major events of cultural life of those days. Despite the critical nature of the discussions, on the basis of the aesthetic platform of the magazine «Nova Generacija», it has been always the idea of popularization of new art, the idea of progress, the reception of classical literature based on modernistic concepts. Two books «Kobzar» are not accidental in our literature. They are interrelated with each other. Shevchenko's «Kobzar» as canonical national text, led to the appearance of the next one. The interaction between T. Shevchenko and M. Semenکو becomes apparent as learning through repulsion. We have two books called «Kobzar». They are national and avant-garde or futuristic. They fix continuity of our being, the presence of something alive.

Two books called «Kobzar» became the integral part of many discussions, critics praise and at the same time critical reservations as to Ukrainian language and existence of Ukrainian literature. Among critics and scholars of the last three centuries (XIX, XX) Shevchenko's «Kobzar» and Semenکو's «Small Kobzar» were admired. Each of them had to show its time, from the original concept of the world, culture and literature.

Key words: magazine «New Generation», futurism, literary interaction, cultural development, modernistic concept interpretation.

УДК 821.161.2.09

Г.П. Сабат, Н.М. Павлюх

КОНЦЕПЦІЇ АДРЕСАТА ПОЕЗІЇ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

У статті розглядається проблема зв'язку між автором і читачем у творчості Т.Г.Шевченка, зокрема поезії, котрі адресовані сучасникам автора.

Дослідники визначають концепції адресатів, котрим поет присвячує свої поетичні твори, а також їх класифікацію.

Ключові слова: адресат, читач, публіка, реципієнт, образ.